

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурса за „доцент“ по научната специалност Екология и опазване на екосистемите (област на висше образование: 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за земята), обявен в ДВ бр. 94 от 05.11.2024 год. с кандидат Мария Красиминова Чунчукова от Виолина Ангелова Ризова, професор, доктор, определен съгласно Заповед № РД 16-12/07.01.2025 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив за председател на научното жури

Рецензент: проф. д-р инж. химик Виолина Ангелова Ризова, Аграрен университет - Пловдив, област на висшето образование: 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4 „Науки за земята“, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“
назначена за председател на научното жури със заповед № РД- 16-12/07.01.2025 год. на Ректора на Аграрен университет.

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Гл. ас. д-р Мария Чунчукова е родена на 11.11.1981 г. През 2006 г. гл. ас. Чунчукова придобива ОКС „Бакалавър“ по специалност „Екология и опазване на околната среда“ в Аграрен университет – Пловдив, а през 2007 г. се дипломира като магистър по „Озеленяване - външен и вътрешен дизайн“ в същия университет. През 2017 г. защитава дисертация на тема „Паразити и паразитни съобщества на риби от р. Дунав – екология, биоразнообразие и биоиндикация“ и придобива ОНС „доктор“ в Аграрен университет - Пловдив. По време на трудовата си дейност заема последователно следните длъжности: технически сътрудник към „Феликон 97“ АД (2008 - 2011 г.), технически сътрудник в „Интерторго“ ЕООД (2013 г.), асистент в Аграрен университет (2013 -2017 г.), младши и старши експерт в АУ (2017 - 2018 г.), гл.асистент – АУ-Пловдив (юни 2018 г. - до сега).

Гл. ас. Чунчукова владее английски и руски език и има добра компютърна грамотност.

2. Общо описание на представените материали.

В конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Мария Красиминова Чунчукова участва с обща продукция от 27 труда, групирани по следния начин:

- ❖ Научни-публикации по номенклатурната специалност – 27 броя, от тях:
 - Публикации, свързани с докторската дисертация – 3 броя, които не

подлежат на разглеждане;

- Публикации с импакт фактор – 2. броя
- Публикации в рецензирани и реферирани научни списания – 22 броя;
- Публикации в сборници от конференции – 0 броя;

Личното участие на гл. ас. д-р Мария Красиминова Чунчукова в посочените 24 труда се илюстрира с факта, че 1 от тях е самостоятелен, в 11 - е първи, в 11 – е втори, а в останалите 1 - е трети и следващ автор.

- ❖ Учебници – няма
- ❖ Учебни ръководства – няма

За изготвяне на становището подлежат на анализ **24 броя.**

Гл. ас. д-р Мария Чунчукова е участвала с 1 доклад (устен), изнесен на Юбилейна научна конференция, 2016 г. (70 години Аграрен университет-Пловдив). Представила е 17 постерни доклада от международни конференции, проведени в Букурещ, които са публикувани и са включени в списъка на публикациите.

От представената индивидуална справка за съответствие с националните минимални изисквания се вижда, че по някои от показателите, кандидатът покрива и дори надхвърля националните минимални изисквания, необходими за заемане на академичната длъжност „доцент“.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Основно направление в изследователската работа е проучване на водни екосистеми в избрани участъци на р. Дунав, р. Осъм р.Марица, р.Луда Яна, р. Стряма, р.Тополница; р.Марица, ез. Сребърна, яз.Батак и яз. Паничери. Обекти на проучване са видове риби и техни паразити, концентрация, циркулация и биоаккумуляция на тежки метали и металоиди във води, седименти, черен дроб, мускули и кожа. Анализирано е видовото разнообразие на паразитните съобщества на изследваните видове риби.

Две от научните публикации на гл. ас. Чунчукова са в списания с импакт фактор – публикация B6 (Helminthologia, Q2₂₀₁₈, IF₂₀₁₈ = 0.798, SJR₂₀₁₈ = 0.398) и публикация B8 (Bulgarian Journal of Veterinary Medicine, Q3₂₀₁₉, IF₂₀₁₉=0.47 SJR₂₀₁₉ 0.16).

Гл. ас. д-р Мария Чунчукова е участвала в :

- ✓ 2 вътрешноуниверситетски научни проекти (2014-2016 г. и 2016-2018

г., като оперативен ръководител и участник;

✓ 2 студентски практики (2012-2014 г. и 2016-2017 г.), на 2 е академичен наставник;

✓ 2 проекта "Млади учени и постдокторанти (2020 г. и 2021 г.) като постдокторант;

Общия брой проекти, по които е работила за периода 2011–2021 г. е 6, като на 2 е оперативен ръководител.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри.

Гл. ас. д-р Мария Чунчукова е главен асистент в катедра „Химия, фитофармация и екология и опазване на околната среда“ към Факултета по Растителна защита и агроекология на Аграрен университет – Пловдив с трудов стаж 11 години. Представената справка за учебната заетост на кандидата показва, че за последните 5 години (2019-2024 г.) има заетост от 3412.5 часа. Гл.ас. д-р Мария Чунчукова е провеждала лекции, семинари, упражнения и практики по дисциплините „Инвазионна екология“, „Екологична паразитология“, „Екология“, „Биоценология и глобална екология“, „Биологично разнообразие и биоресурси“, „Екологичен мониторинг“, „Биомониторинг и биоиндикация“, „Екология и опазване на околната среда“, „Основи на екологията“, със студенти ОКС „Бакалавър“ от специалностите „Екология и опазване на околната среда“, „Агрономство-полеводство“, „Агрономство-тропично и земеделие“, „Растителна защита“ и „Аграрно инженерство“, и дисциплините „Зелена система“, „Биоразнообразие, екология и консервация на сладководни екосистеми“, „Биоразнообразие и екологичен риск“, „Водни екосистеми и устойчиво природоползване“, „Защитени видове в туристическите територии“, „Ex-situ опазване и туризъм“ със студенти в ОКС „Магистър“ от МК „Екология на селищни системи“, МК „Опазване на биоразнообразието“ и МК „Устойчиво природоползване и екологичен туризъм“. Лекциите по дисциплините „Инвазионна екология“, „Биоразнообразие, екология и консервация на сладководни екосистеми“, „Биоразнообразие и екологичен риск“, „Водни екосистеми и устойчиво природоползване“ и „Защитени видове в туристическите територии“ се извеждат по разработени от кандидата учебни програми.

Преподавателската дейност се допълва с ръководството на 17 (8 в ОКС „Бакалавър“ и 9 в ОКС „Магистър“) успешно защитили дипломанти. Преобладаващите теми на дипломните работи са с обект на проучване водни екосистеми и екологични особености на съобществата в тях.

Била е и академичен наставник на студенти по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ (2012-2014 г.; 2016-2017 г.).

Учебната натовареност, свързана с извеждане на лекции, упражнения, извънаудиторната заетост и научно-изследователската работа показват, че гл. ас

д-р Мария Чунчукова изпълнява задълженията си и в същото време поема ръководство на 17 дипломанти, които защитават успешно дипломните си работи.

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.;

Оценка за признаването на кандидата в научните среди са цитиранията, посочени в документите по конкурса. Според справката, представена от кандидата, са забелязани 16 цитирания. Преобладават цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни, като 7 научни статии са цитирани в списания с IF.

Съгласно минималните национални изисквания за заемане на длъжността доцент в АУ-Пловдив, представените цитати са напълно достатъчни и доказват доброто ниво на отражение на научната продукция на гл. ас. д-р Мария Чунчукова в изследователската работа на български и чужди автори.

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа;

Приемам предложената от кандидата авторска справка за научните и научно-приложни приноси.

Основните научни и научно-приложни приноси в разработките с участието на гл. ас д-р Чунчукова са в 2 основни направления, както следва:

1. Проучване на замърсяването на водите на р. Дунав с някои тежки метали и металоиди (Pb, Ni, As, Cd), акумулация в седименти и органи от различни видове риба и техни паразити

Публикациите по това направление са по проблеми свързани с концентрацията, циркулацията и биоаккумуляцията на тежки метали и металоиди във води, седименти, тъкани и органи на доминиращи видове риби от сладководната екосистема на река Дунав и техни паразити. Резултатите от това направление са публикувани в 6 научни публикации (№B1, №Г5, №B2, №B3, №B5 и №Г14).

По важните научни и научно-приложни приноси в това направление са както следва:

(1) Установено е съдържанието на As в уклей (*Alburnus alburnus*) и сладководна платика (*Abramis brama*) (Публикации № B1 и №Г5), Pb – в сладководна платика (*Abramis brama*), бяла мряна (*Barbus barbus*) и уклей (*Alburnus alburnus*) (Публикации №B2 и №B3), Cd - морунаж (*Vimba vimba*) и уклей (*Alburnus alburnus*) (Публикация №B5), Ni – уклей (*Alburnus alburnus*) (Публикация №Г14) и техни паразити.

(2) Анализирани са възможностите за използване на паразитите и

паразитните съобщества като индикатори за оценка на екологичното състояние на сладководните екосистеми (Публикации №В1, №В2 и №В3) при организиране на система за мониторинг на еутрофикацията на водна екосистема (Публикации №Г3).

2. Биологично разнообразие в избрани участъци от сладководни екосистеми – риби, паразити и паразитни съобщества на различни видове риба (река Дунав, река Марица, река Осъм, река Луда Яна, река Стряма, река Тополница, река Тамръшка, река Тунджа, язовир Батак, язовир Паничери)

Публикациите по това направление са по проблеми свързани с екологията, биоразнообразието и биоиндикацията на паразитни съобщества на риби от сладководната екосистема на **река Дунав** (Публикации №В2, №В6, №В8 и №Г9), **река Марица** (Публикации №Г4, №В9 и №Г1), **река Осъм** (Публикации №В10), **река Луда Яна** (Публикация №Г2), **река Стряма** (Публикация №Г3), **река Тополница** (Публикация №Г8), **река Тамръшка** (Публикации - №В6 и №В7), **река Тунджа** (Публикации №Г10, №Г11, №Г13), **язовир Батак** (Публикация №В7), **язовир Паничери** (Публикация №Г12).

Резултатите от това направление са публикувани в 21 научни публикации, от които 2 са в списания с импакт фактор – публикация №В6 (Helminthologia, Q2₂₀₁₈, IF₂₀₁₈=0.798, SJR₂₀₁₈=0.398) и публикация №В8 (Bulgarian Journal of Veterinary Medicine, Q3₂₀₁₉, IF₂₀₁₉=0.47, SJR₂₀₁₉=0.16).

По важните научни и научно-приложни приноси в това направление са както следва:

(1) Установено е видово разнообразие на паразитни съобщества в различни видове риби: **бяла мряна** (*Barbus barbus*), **уклей** (*Alburnus alburnus*), **сладководна платика** (*Abramis brama*) в **р. Дунав** (Публикации №В6, №В8, №Г5 и №Г9); **червеноперка** (*Scardinius erythrophthalmus*), **костур** (*Perca fluviatilis*) и **уклей** (*Alburnus alburnus*) в **р. Марица** (Публикации №В9, №Г1 и №Г4); **речен кефал** (*Squalius cephalus*) в **р. Осъм** (Публикация №В10); **бабушка** (*Rutilus rutilus*) в **р. Луда Яна** (Г2); **егейски кефал** (*Squalius orpheus*) в **р. Стряма** (Публикация №Г3); **сребриста каракуда** (*Carassius gibelio*) и **сом** (*Silurus glanis*) от **р. Тунджа** (Публикации №Г10, №Г11 и №Г13); **балканска пъстърва** (*Salmo trutta fario*) и **маришка мряна** (*Barbus cyclolepis*) от **р. Тамръшка** (Публикации №Г6 и №Г7); **маришка мряна** (*Barbus cyclolepis*) и **егейски кефал** (*Squalius orpheus*) от **р. Тополница** (Публикация №Г8), **бабка** (*Blicca bjoerkna*) в резерват Сребърна (Публикация №В4); **костур** (*Perca fluviatilis*) от **яз. Батак** (Публикация №В7) и **сребриста каракуда** (*Carassius gibelio*) от **яз. Паничери** (Публикация Г12).

(2) Установено е видово разнообразие на паразитните съобщества, различия във видовото богатство, срещаемостта, интензивността на инфекцията и екологичните показатели на паразитните видове.

(3) Установени са видове паразити и тяхния гостоприемник - *Ligula intestinalis*, *Pomphorhynchus laevis* и *Rhabdochona denudata* за хелминтофауната на *Scardinius erythrophthalmus* от река Марица (Публикация №B9), *A. isoporum*, *L. intestinalis* и *P. laevis* - за *A. alburnus* от река Марица (Публикация №Г4) и *R. denudata* за *A. brama* от река Дунав (Публикация №Г9).

(4) Установени са нови видове гостоприемници - **бабка** (*Blicca bjoerkna*) е нов гостоприемник за *Diplostomum paraspathaceum*, *D. pseudospathaceum*, *T. clavata* и *P. homoion* (Публикация №B4), **бяла мряна** (*Barbus barbus*) е нов гостоприемник за *B. rectangulum* (Публикация №B6), **уклей** (*Alburnus alburnus*) е нов гостоприемник за *Nicolla skrjabini*, *Ligula intestinalis*, *Acanthocephalus luci* и *Contracoecum microcephalum* (ларва) (Публикация №B8), **платика** (*Abramis brama*) е нов гостоприемник за *P. incognitus* (Публикация №Г9), **речен кефал** (*Squalius cephalus*) е нов гостоприемник за *I. pileatus* (Публикация №B10), **бабушка** (*Rutilus rutilus*) е нов гостоприемник за *R. denudata* (Публикация №Г2). **балканска пъстърва** (*Salmo trutta fario*) е нов гостоприемник за *Sch. Petruschewskii* (Публикация №Г6), **сребриста каракуда** (*Carassius gibelio*) е нов гостоприемник за *L. intestinalis* (Публикация №Г12).

(5) Установени са нови местообитания за паразитите *I. pileatus*, *C. brachycolis* и *R. Denudata* в река Осъм (Публикация №B10). *P. percae* и *A. Lucii* в река Марица (Публикация №Г1), *C. brachycolis*, *A. lucii* и *R. Denudata* в река Луда Яна (Публикация №Г2), *N. skryabini*, *Rh. hellichi*, *R. acus*, *S. ephemeridarum* и *Sch. Petruschewskii* в река (Публикация №Г6), *Allocreadium isoporum*, *Caryophyllaeides fennica*, *Pomphorhynchus laevis* и *Rhabdochona gnedini* в река Тамръшка (Публикация №Г7), *P. Laevis* в река Тополница (Публикация №Г8), *L. intestinalis* и *P. Laevis* в язовир Паничери (Публикация №Г12).

7. Критични бележки и препоръки

Към трудовете на кандидата нямам критични бележки.

Препоръчвам на д-р Чунчукова да повиши броя на публикациите в списания с импакт фактор и импакт ранг и да разработи учебник или учебно помагало.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Познавам лично гл. ас. д-р Мария Чунчукова. Отличава се с целеустременост, професионална компетентност и отговорност.

От представената индивидуална справка за съответствие с националните минимални изисквания се вижда, че по всички показатели, кандидатът има значително по-голям брой точки (585 точки) от посочения минимален брой за заемане на академичната длъжност „доцент“ (400 точки).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че **гл. ас. д-р Мария Красиминова Чунчукова** покрива и превишава минималните Национални изисквания по всички групи показатели за придобиване на академична длъжност „доцент“, има преподавателски опит, научна продукция, оценена от чужди и български учени и по моя преценка отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение.

Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната дейност на гл. ас. д-р Мария Красиминова Чунчукова.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по Растителна защита и агроекология при Аграрен университет – Пловдив да избере **гл. ас. д-р Мария Красиминова Чунчукова** за „доцент“ по професионално направление 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4., научна специалност Екология и опазване на екосистемите.

Дата: 2.02.2025 г.

Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

(проф. д-р инж. В. Ризова)